

Humppila

Jokioinen

TAMMELA

YPAJA

*Jotta näkisimme laajemmin,
kuulisimme paremmin,
ja
ymmärtäisimme enemmän*

KOTOUTUMISOHJELMA 2026-2029

Kotoutumista edistäen kohti yhteisöllistä ja elinvoimaista Forssan seutua

SISÄLTÖ

JOHDANTO

1. KOHTI YHTEISESTI HALUTTUA TULEVAISUUTTA

- 1.1 Monialaisuus mahdollisuutena
- 1.2 Strategialähtöisyys ja arvopohja kotoutumisen edistämistä linjaamassa
- 1.3 Yhteistä työtä ja yhteistyötä

2. KOTOUTUMISOHJELMA - MONIALAISESTI TOTEUTETTU KOKONAISUUS

- 2.1 Suomen kielen osaamisen kokonaisvaltaisesta edistämisestä
- 2.2 Osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi sekä kotoutumissuunnitelma - myös monialaisesti
- 2.3 Neuvonta ja ohjaus
- 2.4 Monikielinen yhteiskuntaorientaatio
- 2.5 Yhteiskunta- ja työelämävalmiuksia, työllistymistä sekä yrittäjyyttä tukeva toiminta
- 2.6 Muut kunnan vastuulla olevat kotoutumista tukevat palvelut
- 2.7 Järjestöt ja yhteisöt kotoutumista tukemassa

3. TAVOITTEISTA TULEVAAN

- 3.1 Kotoutumisen edistämisen fokukseen suunnitelmakaudella vaikuttavat elementit
- 3.2 Huomiota vaativat työalueet sekä yhteistyön kohdentuminen
- 3.3 Kotoutumishjelman arvioinnista

Liitteet

- Kuntien palveluoppaat
- Järjestöjen yhteystietolistaus

JOHDANTO

Kotoutuminen on maahan muuttaneen yksilöllinen prosessi, joka tapahtuu vuorovaikutuksessa yhteiskunnan kanssa. Kotoutumisprosessin tavoitteena on tukea maahanmuuttajaa omaksumaan arjessaan, suomalaisessa yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja hänen oman elämänsä omistajuuttaan kunnioittaen. Tutustuessaan uuden asuinmaansa kielelliseen ja kulttuuriseen ympäristöön hänellä on myös mahdollisuuksia oman kielensä ja kulttuurinsa ylläpitämiseen ja näin myös vastaanottava yhteiskunta monimuotoistuu ja saa uusia vaikutteita. Päämääränä on, että maahanmuuttaja tuntee olevansa yhteiskunnan aktiivinen ja täysivaltainen jäsen. Monen suuntaisena yhteiskunnallisena ilmiönä kotoutuminen vaatii monialaista huomiota ja merkittävästi yhteistyötä eri viranomaisten, organisaatioiden ja kolmannen sektorin toimijoiden kesken. Käytännössä kotoutumista tuetaan tarjoamalla erilaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluja ja edistämällä yhteiskunnan vastaanottavuutta monitoimijaisesti. Yhdessä laadittu ja sisällöltään mietitty Kotoutumisohjelma-asiakirja linjaa em. monitahoista yhteistyötä ja sen suunnitelmallista toteutumista.

Kotoutumista ja kotoutumisen edistämistä tuetaan lailla (Laki kotoutumisen edistämisestä 681/2023, jäljempänä kotoutumislaki) ja lakia täydennettävillä valtioneuvoston asetuksilla. Lainsäädännön tarkoituksena on säädetyillä toimenpiteillä ja palveluilla mahdollistaa maahan muuttaneille muun väestön kanssa tasavertainen asema yhteiskunnassa sekä oikeuksien että velvollisuuksien osalta. Kaiken kaikkiaan kotoutumista edistävillä toimilla pyritään edistämään yhdenvertaisuuden toteutumista sekä maahan muuttaneiden aktiivista osallistumista yhteiskuntamme toimintaan.

Yleinen velvollisuus kotoutumisen edistämisen suunnittelusta ja kehittämisestä on kunnalla. Tarvittaessa kunnan on toteutettava tätä velvollisuuttaan yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Kunnan tehtävästä säädetään kotoutumislain 5. luvussa. Ko. kotoutumisen edistämisen suunnittelu kattaa kaikki kunnassa asuvat maahanmuuttajat ja siihen kuuluu myös hyvien väestösuhteiden edistäminen kaikkien kuntalaisten välillä.

Vastuu kotoutumisen edistämisen kokonaisuudesta määritellään laissa monialaisesti eri organisaatioille ja viranomaisille osaltaan kohdentuvaksi. Kuntien, hyvinvointialueiden ja työllisyysalueiden välinen yhteistyö kotoutumisen edistämisestä on keskeistä ja onkin merkittävää, että em. organisaatiot sovittavat vastuullaan olevat kotoutumista edistävät palvelut sekä kotoutujille että kotoutumista tukeville toimijoille tarkoituksenmukaiseksi kokonaisuudeksi.

Edellä kuvatut vastuut määritellään kotoutumislain 45. pykälän 1. momentissa kunnan osalta seuraavasti:

”Kunnalla on yleis- ja yhteensovittamisvastuu maahanmuuttajien ja kotoutuja-asiakkaiden kotoutumisen edistämisen ja hyvien väestösuhteiden suunnittelusta ja kehittämisestä paikallistasolla. Kunnan on kehitettävä kotoutumisen edistämistä monialaisena yhteistyönä. Kunnan on huolehdittava kunnan kotoutumisen edistämisen suunnittelun ja kehittämisen yhteensovittamisesta hyvinvointialueen järjestämisvastuulla olevien palveluiden suunnittelun ja kehittämisen kanssa.”

Saman lain pykälän 4. momentissa säädetään työnhakija-asiakkaiden osalta kotoutumisen edistämisen seurannan vastuutahoksi työvoimaviranomaisen roolia kunnassa käyttävä taho eli työllisyysalue:

”Työnhakija-asiakkaiden osalta kotoutumisen edistämisen seuranta toteutetaan kuten laissa työvoimapalveluiden järjestämisestä säädetään.”

Em. lain 50. pykälä määrittelee omat vastuunsa ko. toiminnasta myös sosiaali- ja terveystalvueluista vastaavalle hyvinvointialueelle.

Forssan, Humppilan, Jokioisten, Tammelan ja Ypäjän kotoutumisen edistämiseen liittyvät lakisääteiset kuntavelvoitteet sekä paikallisesti määritellyt kotoutumisen edistämisen tavoitteet ja niistä johdetut toimet ja palvelut hoidetaan sopimusperusteisesti Forssan kaupungin kotoutumisen edistämisen vastuu- ja asiantuntijayksikön - Kotouttamon - toimesta. Tämä asiakirja linjaa Kotouttamo-yksikön kotoutumisen ja asettautumisen edistämisen ja ylläpitämisen toiminnallista kokonaisuutta. Dokumentissa kuvataan myös edellä esitettyyn vastuiden monialaiseen jakautumiseen perustuen kotoutumisen alkuvaiheen palveluiden toteutuksen vastuutahot ja esitellään näiden keskinäistä yhteistyötä.

Edelleen monialaisuus kotoutumisen edistämässä on huomioitu tämän asiakirjan laadinnassa siten, että laadintaan ovat ottaneet Kotouttamo-kuntien toimijoiden ohella osaa TyöHämeen työllisyysalueen ja Oma Hämeen hyvinvointialueen asiantuntijat sekä muut keskeiset yhteistyökumppanit.

Kotoutumisohjelma 2026-2029 tukee tuloksekkaan ja suunnitelmallisen kotoutumisen ja asettautumisen edistämistä sekä kuntien toimintana että monialaisena yhteistyönä toteutettuna. Nyt käsillä oleva asiakirja on ajantasaistettu ja täydennetty versio voimassa olleesta Kotouttamo-kuntien ”Yhdessä olemme enemmän - Kotoutumisohjelma 2025”:sta ja sen liitteistä. Aiemmasta ohjelma-asiakirjasta poiketen nyt käsillä oleva asiakirja sisältää osion ohjelmakaudelle määritellyistä kehittämistoimista, yhteisen toimintaympäristön tarkastelun aikataulun ja toimintojen arviointisuunnitelman. Kukin Kotouttamo-kunta päättää tämän ohjelma-asiakirjan suhteesta kuntastrategiaan ja hyvinvointikertomuksen kokonaisuuteen ko. ohjausasiakirjojen tarkistamisprosessin yhteydessä.

1. KOHTI YHTEISESTI HALUTTUA TULEVAISUUTTA

Maahanmuutto on yksi Suomen viimeisen vuosikymmenen merkittävimmistä yhteiskunnallisista ilmiöistä. Sen vaikutukset ulottuvat kaikille yhteiskuntapolitiikan osa-alueille ja näkyvät monin tavoin kansalaisten arjessa kaikkialla maassa. Vuosi 2023 oli tilastohistorian korkein maahanmuuttovuosi, tuolloin Suomeen muutti 71 918 henkilöä nettomaahanmuuton ollessa historian korkein eli 58 496 henkilöä. Ko. maahanmuuton ennätysvuoteen liittyi erityisesti Ukrainan sota ja sen seurauksena myönnetty tilapäinen suojelu. Vuonna 2024 maahanmuutto Suomeen oli edelleen korkealla tasolla, mutta kääntyi laskuun (vrt. 63 965 maahanmuuttajaa). Vuosi 2025 oli tilastohistorian kolmanneksi suurin maahanmuuttovuosi ja maahanmuutto oli edelleen korkealla tasolla, vaikka se väheni jo toista vuotta peräkkäin (vrt. 50 060 maahanmuuttajaa).

Edellä kuvattua maahanmuuton kokonaismäärän kehitystä selittävät etenkin

- Suomen taloudellinen tilanne, jossa heikko talouskehitys ja epävarmuus tulevasta ovat vähentäneet etenkin työperäisen maahanmuuton tarvetta
- Muuttunut turvallisuusympäristö ja kansallinen maahanmuuttopolitiikkaan perustuen kiristynyt maahanmuuttolainsäädäntö ovat vaikuttaneet muun muassa työperusteisen oleskeluluvan edellytyksiin ja kansalaisuuslinjauksiin ja edelleen hakemusmääriin. Myös kansallisella valmistautumisella EU:n vuonna 2026 voimaan tulevan maahanmuutto- ja turvapaikkasopimuksen voimaantumiseen, on ollut maahanmuuttoa vähentävät vaikutuksensa (ns. pakti).
- Maahanmuuton tasaantuminen tilapäisen suojelun perusteella.

1.1 Monialaisuus mahdollisuutena

Vaikka kansallisesti voidaan katsoa, että maahanmuuttajien määrä on kääntynyt hienoiseen laskuun, Forssan seudun kunnissa ko. vähenemä vieraskielisen väestön määrässä ei vielä näy. Alla taulukot kunkin seudun kunnan väestömäärästä sekä vieraskielisten määrästä 2020-luvulla (Tilastokeskus; 1.4.2026).

FORSSA	31.12.2020	31.12.2021	31.12.2022	31.12.2023	31.12.2024	31.12.2025
Väkiluku	16 800	16 573	16 459	16 469	16 478	16 307
Vieraskieliset	965	977	1 040	1 302	1 559	1 668
Vieraskielisten osuus %	5,7	5,9	6,3	7,9	9,5	10,2

HUMPPILA	31.12.2020	31.12.2021	31.12.2022	31.12.2023	31.12.2024	31.12.2025
Väkiluku	2 174	2 166	2 161	2 125	2 094	2 074
Vieraskieliset	37	43	46	45	61	59
Vieraskielisten osuus %	1,7	2,0	2,1	2,1	2,9	2,8

JOKIOINEN	31.12.2020	31.12.2021	31.12.2022	31.12.2023	31.12.2024	31.12.2025
Väkiluku	5 061	5 046	4 990	4 916	4 848	4 795
Vieraskieliset	129	139	169	172	169	171
Vieraskielisten osuus %	2,5	2,8	3,4	3,5	3,5	3,6

TAMMELA	31.12.2020	31.12.2021	31.12.2022	31.12.2023	31.12.2024	31.12.2025
Väkiluku	6 016	5 967	5 879	5 844	5 832	5 777
Vieraskieliset	106	123	145	170	168	161
Vieraskielisten osuus %	1,8	2,1	2,5	2,9	2,9	2,8

YPÄJÄ	31.12.2020	31.12.2021	31.12.2022	31.12.2023	31.12.2024	31.12.2025
Väkiluku	2 314	2 282	2 237	2 027	2 193	2 186
Vieraskieliset	38	38	47	50	54	56
Vieraskielisten osuus %	1,6	1,7	2,1	2,5	2,5	2,6

Huomioiden alhaisen syntyvyyden, väestön ikääntymisen ja väestömäärän alenemisen Forssan seudun kunnille maahanmuutosta on tullut yksi potentiaalisista elinvoimatekijöistä. Maahan muuttaneiden huomiointi mahdollisuutena työvoiman ja osaamisen kasvattamisessa onkin yksi motiivi kotoutumisen edistämisen resursseja ja työalueita kohdennettaessa.

1.2 Strategialähtöisyys ja arvopohja kotoutumisen edistämistä linjaamassa

Kotoutumisen edistämisen tavoitteet nousevat kotouttamistyötä ohjaavan lainsäädännön lisäksi Kotouttamo-kuntien oman päätöksenteon ja toiminnan taustalle määritellyistä arvoista, kuntastrategioista sekä muista kunnan toimintaa kokonaisvaltaisesti linjaavista asiakirjoista. Ko. kuntien laatimissa dokumenteissa nostetaan arvoiksi muun muassa vastuullisuus ja yhdenvertaisuus, korostetaan yhteisöllisyyden ja yhteistyön merkitystä ja halutaan edistää asukkaiden kokonaisvaltaista hyvinvointia ja osallisuutta yhteisellä tekemisellä.

Em. linjaukset tukevat toteutuessaan luonnollisesti kaikkien asukkaiden hyvää arkea, mutta muodostuvat kovin merkityksellisiksi etenkin maahan muuttaneiden kotoutumisprosessin alkuvaiheen toiminnoissa ja palveluissa. Myös kuntien toimintaan väestösuhteiden edistämiseksi määritelty arvopohja ja olemassa olevat toiminnan strategiset periaatteet antavat hyvän tuen.

Etenkin Forssassa maahan muuttaneiden suuri määrä asettaa merkittäviä vaateita kunnan palvelujen toteuttamiselle kaikkia väestöryhmiä entistä paremmin huomioivaksi. Kotoutumisen kaksisuuntainen prosessi, jossa sekä maahan muuttanut henkilö että vastaanottava yhteiskunta sopeutuvat toisiinsa, edellyttää maahanmuuttajalta uusien taitojen haltuun ottoa ja yhteiskuntaan asettautumista, mutta myös monimuotoista, avointa ja uuden oppimiseen uskaltautuvaa yhteiskuntaa ja yhteisöjä. Rakentava vuoropuhelu tukee ja mahdollistaa arjen sujumuuden puolin ja toisin. Kaiken kaikkiaan kotoutumisen edistämisen optimaalisessa toteutumisessa ei Kotouttamo-yksikön toiminta asiantuntijajaksikkona kuitenkaan missään kunnassa yksinään riitä, vaan niissä kaikissa on palvelujen huomioitava asiakassegmenttien monimuotoistuminen ja monimuotoistumisen mukanaan tuomat tarpeet toiminnan kehittämiselle ja toteuttamiselle.

Kaikissa Kotouttamo-kunnissa palvelujen tukena muuttuvassa asukas- ja asiakasympäristössä on kotoutumistyön asiantuntijoiden lisäksi asianmukaisesti toteutettava hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen. HyTeTu-työn ja kotoutumisen edistämisen tavoitteiden yhdensuuntaisuus luo monilta osin mahdollisuuksia yhteistyölle ja yhteistyöllä saavutettaville synergiaeduille.

1.3 Yhteistä työtä ja yhteistyötä

Toimivaa ja turvallista moninaista suomalaista yhteiskuntaa rakennettaessa laaja-alainen osaaminen ja vastuunotto ovat ehdottomia onnistumisen edellytyksiä. 2020-luvulla toteutetut mittavat hallinnon ja palvelujärjestelmien uudistukset lainsäädäntömuutoksineen - kuten KOTO24-uudistus - ovat laajentaneet ja syventäneet eri julkishallinnon toimijoiden ja viranomaisorganisaatioiden yhteisiä vastuita merkittävästi. Lain kotoutumisen edistämisestä 681/2023 alainen toiminta on roolitettu maahan muuttaneen itsensä, kunnan, hyvinvointialueen sekä työvoimaviranomaisen eli työllisyysalueen toteuttamaksi.

Eri tahoja edustavat toimijat katsovat kotoutumisen edistämistä rooliensa mukaisesti eri tulokulmista, mikä luonnollisesti auttaa näkemään kokonaisuuden paremmin. Maahan muuttaneisiin kohdistettavan vastuunoton ohella on, kuten aiemmin todettiin, rakennettava yhteiskunnan vastaanottavuutta myös kehittämällä yhteiskunnallisia rakenteita ja tukemalla koko väestön oppimista moninaisuuteen liittyen. Työn yleisen merkityksellisyyden ohella laaja-alaiseen yhteistyöhön haastaa kotoutumisen edistämisen toimintaympäristön voimakas muutos. Muutos kohdistuu kaikkiin maahan muuttaneille palveluitaan tarjoaviin tahoihin ja koskee niin erikseen, limittäin kuin yhdessäkin toteutettavia toimintaprosesseja. Niinpä ohjelmakaudella yhteiseen työhön panostaminen, kuten

- yhteinen toimintaympäristön tarkastelu ja ajantasaisen tilannekuvan muodostaminen riittävässä aikaikkunossa,
- yhteisten tavoitteiden ja toivottujen vaikutusten määrittely,
- yhteisen toimintakulttuurin rakentaminen tarvittavilta osin sekä
- tarvittavien yhteisten sopimusten ja linjausten laadinta ja hyväksyminen

ovat edellytyksiä sekä kaikkien osapuolten omien missioiden ja perustehtävien onnistumiselle että kotoutumisen edistämisen kokonaisuuden optimaaliselle toteuttamiselle.

Forssan seudulla jokainen kotoutumisen edistämiseen osallistuva taho on sitoutunut tuomaan lisäarvoa **maahan muuttaneiden pärjäävyyden tukemiseen ja heidän oman elämänsä omistajuuden edistämiseen**. Tukeakseen edelle kirjattua yhteistä työtä ja yhteistyötä ko. toimijatahot ovat valmiit **yhteiskehittämään ja yhteensovittamaan** toimintojaan sekä osallistumaan osaltaan kotoutumisen edistämisen kokonaisuuden **seurantaan ja arviointiin**.

Muuttuvan ohjausjärjestelmän toimintaympäristössä on erinomaisen tärkeää, että käytännön yhteistyössä onnistumiseksi jokaisen toimijatahon tavoitteena on kaiken aikaa ylläpitää yhteistä ymmärrystä siitä, kuka tekee, mitä tekee ja milloin tekee. Jotta em. ymmärryksen muodostuminen on mahdollista, on kaikkien toimijoiden sitouduttava ottamaan vastuuta osallisten keskinäisestä viestinnästä.

Kotouttamo-yksikön ja sen sopimuskuntien merkittävimmät yhteistyökumppanit kotoutumisen edistämässä ovat seudun kunnissa työvoimaviranomaisena toimiva TyöHämeen työllisyysalue ja hyvinvointialue Oma Häme. Edellisten lisäksi eri toiminnan tasoilla toistuvasti yhteistyötä tehdään kuntien muiden palvelujen, seudulla toimivien koulutuksen järjestäjien, järjestöjen ja yhteisöjen sekä alueellisista ja valtakunnallisista tahoista Kelan sekä Sisä-Suomen Elinvoimakeskukseen kanssa. Osaamisen kasvattamiseksi, toiminnan kehittämiseksi ja ajankohtaisen tiedon tavoittamiseksi yhteistyöfoorumina toimivat myös erilaiset kansalliset ja alueelliset verkostot.

Kotoutumisen edistämisen arvopohja, periaatteet, yhteistyön kokonaisuus, keskeiset työalueet sekä yhteistyötahot ohjelmakaudella on kuvattu alla olevassa kuvassa.

KOTOUTUMISEN EKOSYSTEEMI 2.0

Kotoutumisen edistämisen asiantuntijayksikkö - Kotouttamo

Forssan, Humppilan, Jokioisten, Tammelan ja Ypäjän - eli Kotouttamo-kuntien - kotoutumisen edistämisen vastuu- ja asiantuntijayksikkönä toimii kaikkien viiden kunnan alueella sopimusperusteisesti Forssan kaupungin Kotouttamo-yksikkö. Yksikkö vastaa kunnan lakisääteisten kotoutumispalvelujen järjestämisestä sekä koordinoi vastuullisena toimijana kotoutumishjelman laadintaa, toteuttaa osaltaan ohjelmaa ja vastaa sen päivittämisestä. Kotouttamo-yksikön tehtävänä on myös tukea ja konsultoida kuntien palveluissa toimijoita maahan muuttaneiden asiakkaiden ja asukkaiden kohtaamisessa ja huomioimisessa omassa työssään. Väestösuhteiden edistäminen ja maahan muuttaneiden seudulle asettautumisen ylläpitäminen ovat nekin Kotouttamo-yksikön tehtäväalueita, mutta ko. teemojen toteutus tapahtuu laajassa yhteistyössä seudun kuntien ja muiden kotoutumisen edistämiseen osallistuvien organisaatioiden sekä järjestöjen kanssa.

Kuntien kotoutumisen edistämisestä vastaavien toimijoiden vastuulla on huolehtia, että kaikilla maahan muuttaneilla on mahdollista päästä heille kuuluvien palvelujen piiriin. Maahan muuttaneista asukassegmenteistä on valtakunnallisesti huolta herättänyt erityisesti työvoiman ulkopuolella olevien pienten lasten huoltajien ym. palvelujen ulkopuolella olevien maahanmuuttajataustaisten asukkaiden kotoutumisen edistyminen ja yhteisöön kiinnittyminen. Tähän haasteeseen Kotouttamolla vastataan KOTO-etsivätyöllä, jossa maahan tulleista saatavia tietokohteja seuraten sekä kuntien palvelujen ja yhteistyötoimijoiden tuella löydetään ja kontaktoidaan kotoutumispalvelujen ulkopuolella olevia seudulle ulkomailta muuttaneita.

Kaiken kaikkiaan Kotouttamo-yksikön tehtävä on siis koordinoida kotoutumisen edistämisen kokonaisuutta Forssan seudun kunnissa. Jokainen Kotouttamo-kunta kuitenkin ottaa viranhaltijoineen ja toimielimineen vastuun kotoutumisen edistämisen yhteensovittamisesta oman kuntansa kuntastrategiaan ja hyvinvointisuunnitelmaan sekä palveluihin ja toimintaan.

Kotouttamo-yksikön palvelut ovat kaikkien seudun maahan muuttaneiden käytettävissä. Palvelut kuitenkin kohdentuvat asiakkaisiin maahantuloperusteista johtuen eri tavoin. Erityisesti Kotouttamon palvelut keskittyvät kiintiöpakolaisten lakisääteiseen vastaanottoon ja työvoimaviranomaisten toimien ulkopuolella olevien maahanmuuttajien kotoutumisen tukemiseen.

Alla olevaan taulukkoon on kuvattu merkittävimmät asiakassegmentit sekä ko. ryhmille kotoutumisajalla kohdennettavat keskeiset palvelut.

KOTOUTTAMON asiakassegmentit maahan saapumisen perusteella ja keskeisiä heille kohdennettuja palveluja (tilanne keväällä 2026)	
KIINTIÖPAKOLAISET	vastaanottoon valmistautuminen ja vastaanotto > alkuvaiheen palvelut > palvelutarpeen arviointi ja kotoutumissuunnitelman laadinta* > muut palvelut (esim. kotiin vietävät palvelut) + <i>koko prosessin ajan ohjaus ja neuvonta</i>
TURVAPAIKAN SAANEET	(siirtopalaveri VOK:n kanssa) > alkuvaiheen palvelut > palvelutarpeen arviointi ja kotoutumissuunnitelman laadinta * > muut palvelut + <i>koko prosessin ajan ohjaus ja neuvonta</i>
TILAPÄISTÄ SUOJELUA SAAVAT	(siirtopalaveri VOK:n kanssa) > alkuvaiheen palvelut > palvelutarpeen arviointi ja kotoutumis-suunnitelman laadinta * > muut palvelut + <i>koko prosessin ajan ohjaus ja neuvonta</i>
PERHEEN YHDISTÄMISEN KAUTTA MAAHAN TULLEET	alkuvaiheen palvelut > palvelutarpeen arviointi ja kotoutumissuunnitelman laadinta * > muut palvelut + <i>koko prosessin ajan ohjaus ja neuvonta</i>
KV-OPISKELIJAT (erit. HAMK, LHKK, FYL)	Infot maahan tulon jälkeen** + <i>ohjaus ja neuvonta</i>
TYÖPERÄISET MAAHANMUUTTAJAT	<i>ohjaus ja neuvonta</i>
AVIOLIITON KAUTTA MAAHAN TULLEET	etsivätyö > <i>ohjaus ja neuvonta</i>
Lisäksi kaikille em. asiakassegmentteihin kuuluville tarjotaan kotoutumisajalla sekä tarvittaessa myöhemminkin kieleen perehdyttämisen palveluja ja monikielistä yhteiskuntaorientaatiota.	

* Työllisyyspalvelujen kansainvälisten asiakkaiden osalta palvelutarvearvion ja kotoutumissuunnitelmien laadintavastuu on työvoimaviranomaisella (TyöHäme). Seudulla on sovittu, että ko. arvio- ja laadintaprosesseihin osallistuu syntyvän synergiaedun saavuttamiseksi sekä TyöHämeen että Kotouttamon toimija.

** Ko. informoinnin kokonaisuudesta vastaa HAMK sekä FYL ja Kotouttamon toimijat osallistuvat siihen tarvittavilta osin ja sovittavin muodoin.

Toisin kuin edellä mainitut eri asiakasryhmille kohdennetut palvelut, Kotouttamon palveluista neuvonta- ja ohjauspalvelut sekä suomen kieleen perehdyttäminen kohdistuvat kaikkiin eri asiakassegmentteihin. Ne eivät rajoitu ainoastaan asiakkaiden maahanmuuton alkuvaiheisiin, vaan ovat käytettävissä tarvittaessa kotoutumisajan päätyttyäkin.

Kotouttamo kuntien tukena

Kotouttamo toimii Forssan seudulla kotoutumisen edistämisen asiantuntijajyksikkönä. Kotoutumisen edistämisen ja asettautumisen tukemisessa erinomaisen merkittävä tekijä ovat kuitenkin kuntien muut palvelut ja paikallisesti vaikuttavat yhteisöt. Kotouttamon toimijoiden asiantuntemusta hyödynnetäänkin seudun kuntien muissa palveluissa

työskentelevien tukemisessa maahan muuttaneiden asiakkaiden kohtaamiseen ja palvelujen järjestämiseen liittyen. Toimintatapoja kuntien toimijoiden tukemiseksi kehitetään edelleen sekä kotoutujien että kuntien toimijoiden vaivattomamman arjen turvaamiseksi. Tällä hetkellä ja lähitulevaisuudessa toteutuksessa ovat:

- jokaisen seudun kunnan universaaleissa palveluissa toimiville järjestetään vuosittain vähintään kaksi tapaamista, joissa muun muassa välitetään ajankohtaista tietoa, haetaan vastauksia kuntatoimijoita askarruttaviin kotouttamisen teemoihin sekä jaetaan hyviä käytänteitä
- kunnat ovat valinneet Kotouttamo-yhteistyöhön oman yhdyshenkilönsä, jonka kautta viestitään kotoutumisen edistämiseen liittyvistä kysymyksistä tapaamisten väleillä
- kevään 2026 aikana aloitetaan Humppilassa, Jokioisilla, Tammelassa ja Ypäjällä säännöllisesti toteutettavat KOTO-kuntapäivät, jolloin Kotouttamon työntekijä työskentelee em. kunnissa ja on niin maahan muuttaneiden asukkaiden kuin kunnan työntekijöidenkin käytettävissä kotoutumiseen liittyvissä asioissa.

Huomioitavaa on, että omaa lakisääteistä rooliaan laajemmin Kotouttamon toimijat osallistuvat sovitusti myös työvoimaviranomaisen vastuulla olevien kv-asiakkaiden toiminta- ja palveluprosessien toteuttamiseen silloin, kun osallistuminen tuo lisäarvoa asiakkaalle. Ko. prosessit vaihtelevat yksittäisten maahanmuuttaja-asiakkaiden henkilökohtaisista palveluprosesseista (esim. alkuhaastattelu ja kotoutumissuunnitelmien laadinta) Kotouttamon ja TyöHämeen toimijoiden yhteistyössä säännönmukaisesti toistuviin ryhmämuotoisiin prosesseihin (esim. työllistymistä tukevien valmennusten yhteistoteutukset). Viimeksi mainitut on kirjattu TyöHämeen ja Forssan kaupungin pilotoimaan yhteistyösuunnitelmaan, Strategiavuosikelloon.

Hyvinvointialueen kanssa yhteistyössä toteutettavien palveluprosessien sovitut työkäytänteet on kirjattu vuonna 2025 hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen yhdyspintatyön rakenteeseen kuuluvassa Alueellisessa kotoutumisen yhteistyöryhmässä valmisteltuun työohjeeseen (Sovitut kotoutumisen edistämisen työkäytännöt Kanta-Hämeessä, 1.11.2025).

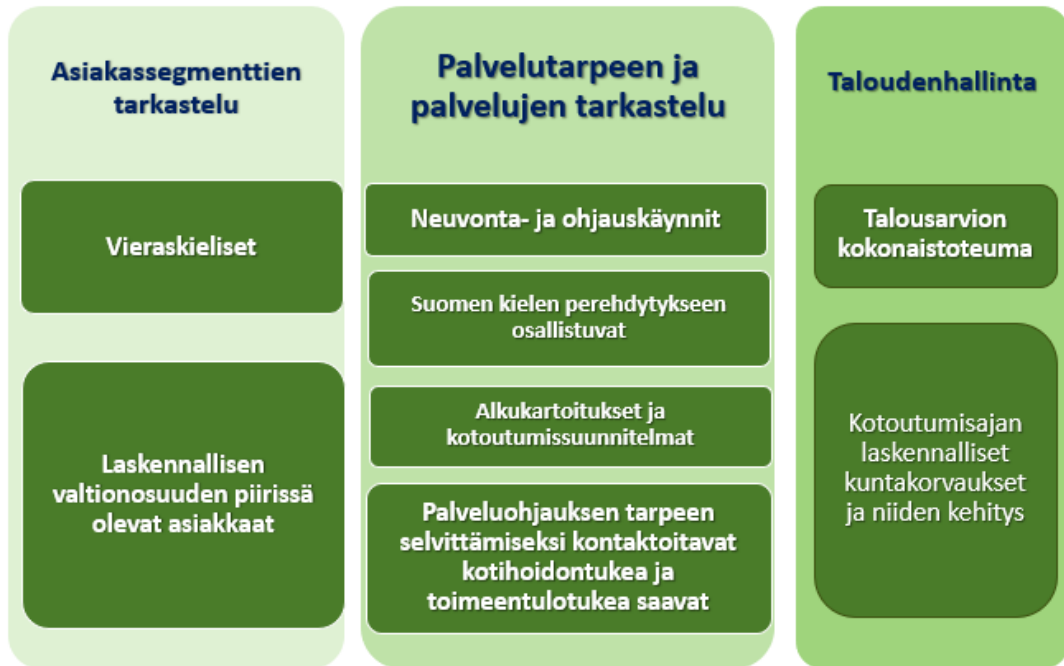
Maahan muuttaneisiin henkilöihin kohdistuvan kotoutumista edistävän työn ohella koko väestön keskinäistä vuorovaikutusta tukee Kotouttamon henkilöstön osallistuminen erilaisten tapahtumien toteuttamiseen sekä itsenäisesti että yhdessä yhteistyöverkoston kanssa.

Kotouttamon toimitilat sijaitsevat Forssassa Wahrenin alueella (Wahreninkatu 11, AB). Lisäksi yksikön ajanvarauksettomat neuvontapalvelut toteutetaan Forssan seudun yhteispalvelupiste Virtaamossa (Säästöpankinkatu 2). Tarvittaessa ja sovitusti Kotouttamon palveluja voidaan tarjota myös muiden Kotouttamo-kuntien alueella ja tiloissa. Kotouttamo-yksikön palvelut ovat maksuttomia ja tarvittaessa niiden yhteydessä on käytettävissä tulkkaus asiakkaan osaamalla kielellä.

Kotoutumisen edistämisestä laaditun Forssan seudun kuntien yhteistyösopimuksen mukaisesti Forssan kaupunki varaa palvelutarpeeseen perustuen tarkoituksenmukaisesti Kotouttamo-yksikköön henkilöstöresursseja. Yksikön työntekijöiden tehtäväkuvaukset määrittyvät keskeisten työ- ja kehittämiskokonaisuuksien ja merkittävimpien yhteistyöalueiden mukaan. Vaikka Kotouttamon asiakkaat ovat koko Kotouttamo-tiimin vastuulla, on jokaisella tiimin jäsenellä myös oma vastuuosionsa työkokonaisuuksista.

Yksikön keskeiset työ- ja kehittämiskokonaisuudet määritellään kalenterivuosittein. Em. kokonaisuuksien valinta perustuu ohjausjärjestelmän velvoitteisiin sekä määrälliseen ja

sisällölliseen palvelutarpeeseen. Palvelutarpeiden ja toiminnan seuranta toteutetaan kokonaisvaltaisesti alla olevan kuvan mukaisin osa-aluein.

Oikea-aikaisten ja optimaalisesti kohdistuvien palvelujen toteuttamiseksi tarkastellaan Kotouttamon oman seurannan ja arvioinnin lis4ksi s44nn4llisesti yhteisty4kumppaneilta saatavia tunnuslukuja sek4 heid4n palvelutarpeidensa kehityst4 (esim. maahan muuttaneiden ty4llistyminen ja kouluttautuminen) ja toteutetaan asiakasarviointeja kotoutuja-asikkaille.

Vuonna 2026 keskeisiksi ty4- ja kehitt4miskokonaisuuksiksi on m44ritelty

Keskeisten työkokonaisuuksien toteuttaminen edellyttää myös Kotouttamossa työskenteleviltä roolin mukaista ekosysteemi 2.0 -kokonaisuuteen sitoutumista eli arjen eri tasoilla yhteistyöorganisaatioiden toimijoiden kanssa työskenneltäessä sitoutumista yhteissuunnitteluun ja -toteutuksiin.

Kanta-Hämeen HYVINVOINTIALUE - Oma Häme

Yksi hyvinvointialueiden ydintehtävistä on kotoutumisen ja kotouttamisen tukeminen yhteistyössä kuntien kanssa. Kotoutumisen osalta lakisääteisyys perustuu Lakiin kotoutumisen edistämisestä (681/2023).

Kanta-Hämeen hyvinvointialue eli Oma Häme järjestää sosiaali-, terveys- ja pelastuspalvelut kaikille Kanta-Hämeen kuntien asukkaille. Tiedot Oma Hämeen palveluista löytyvät Oma Hämeen verkkosivuilta, osoitteesta www.omahame.fi.

Asiakkaat, jotka tarvitsevat tulkkausta, voivat olla yhteydessä palvelukohtaisiin ensilinjan numeroihin lähettämällä tekstiviestillä oman kielensä nimen asianomaiseen numeroon, jonka jälkeen asiakkaalle soimitaan tulkin kanssa. Lisätietoa Ensilinjan neuvonnasta [Ensilinjan tekstiviestipalvelut - Oma Häme](#). Yhteydenoton Ensilinjan tekstiviestinumeroon voi tehdä mihin vuorokaudenaikaan tahansa.

Oma Hämeen kotoutumista edistävät sosiaalipalvelut

Oma Hämeellä on muiden sosiaali- ja terveyspalveluiden lisäksi erityisiä palveluita, joilla tuetaan sosiaalihuollon tarpeessa olevien maahan muuttaneiden kotoutumista. Tällaisia palveluita ovat sosiaalityöntekijöiden, sosiaaliohjaajien ja terveydenhoitajien kotoutumista edistävä tuki sekä tukea tarvitseville lapsiperheille tarkoitettu kotouttava perhetyö. Oma Hämeen työntekijöiltä voi saada tukea myös vaikeisiin tilanteisiin, jotka liittyvät maahan muuttaneen arkielämän sujumiseen, perheeseen, terveyteen, jaksamiseen tai muihin huolenaiheisiin. Oma Häme järjestää lisäksi ryhmiä, joissa maahan muuttanut voi saada tietoa terveyden hoitamisesta, raha-asioiden hoitamisesta, lasten hyvinvoinnista ja muista tärkeistä asioista omalla äidinkielellään.

TyöHäme - Kotouttamo-kuntien työvoimaviranomainen

Lakiin kotoutumisen edistämisestä (681/2023) perustuen työvoimaviranomaisella on merkittävä rooli kotoutumisen edistäjänä. Se vastaa työnhakijana olevien maahan muuttaneiden kotoutumispalveluista toteuttaen alkuhaastattelun ja palvelutarvearvion sekä laatien ja päivittäen kotoutumissuunnitelman - tarvittaessa myös monialaisen suunnitelman yhdessä hyvinvointialueen ja kunnan toimijoiden kanssa. Ko. viranomainen ohjaa asiakkaita koulutukseen, kuten kotoutumiskoulutukseen ja ammatilliseen koulutukseen, sekä työllistymistä edistäviin palveluihin, kuten työ- ja koulutuskokeiluihin ja valmennuksiin. Lisäksi työvoimaviranomainen vastaa kotoutujatyönhakijan ohjauksesta ja neuvonnasta liittyen työnhakuun, työhakutaitoihin, osaamisen vahvistamiseen ja tutkintojen tunnistamiseen ja tunnustamisprosessin ohjaukseen sekä työllistymiseen. Maahan muuttaneet, jotka ovat työnhakijoita, saavat siis em. palvelut työvoimaviranomaisen kautta eli Forssan seudulla TyöHämeeltä.

TyöHäme tarjoaa yksilöllistä tukea opiskelu- ja työpaikan löytämiseksi, kannustaa osallistumaan kansalaistoimintaan ja vapaaehtoistyöhön, sekä tarjoaa mahdollisuuksia itsensä kehittämiseen ja oman osaamisen hyödyntämiseen. Työllisyysalue kiinnittää osaltaan huomiota myös suomen kielen oppimisen tukemiseen ja kielen oppimisen yhteensovittamiseen osana työllistymistä.

TyöHämeen toiminta on osa Kotouttamo-kuntien kotoutumishjelmaa ja se tukee osaltaan kuntien, oppilaitosten, hyvinvointialueen ja muiden toimijoiden välistä yhteistyötä. Tavoitteena on edistää maahanmuuttajataustaisten ja kansainvälisten asiakkaiden työllisyyttä, yrittäjyyttä, osaamista ja työelämävalmiuksia.

TyöHämeen vakinainen, maanantaista perjantaihin palveleva toimipaikka Forssan seudulla toimii Forssassa (Hämeentie 7, 30100 Forssa). Lisäksi asiakkaita tavataan yhteispalvelupiste Virtaamossa (Säästöpankinkatu 2, 30100 Forssa) sekä seudun muissa kunnissa

- keskiviikkoisin klo 9-12 Humppilassa (kunnanvirasto, Kisakuja 2)
- torstaisin klo 9-12 Jokioisilla (Tietotalo, Humppilantie 9)
- maanantaisin klo 9-12 Tammelassa (kunnantalo, Hakkapeliitantie 2)
- tiistaisin klo 9-12 Ypäjällä (kunnanvirasto, Perttulantie 20)

Lounais-Hämeen koulutuskuntayhtymä - Forssan ammatti-instituutti, Fokka Säätiö sr ja Faktia Oy

Maahan muuttaneet löytävät Lounais-Hämeen koulutusyhtymän verkkosivuilta www.lhkk.fi tietoja eri koulutuksista ja koulutuskohtaiset yhteyshenkilöt. Forssan ammatti-instituutin järjestämiin tutkintokoulutuksiin hakeutuminen tapahtuu verkkosivujen hakeutumislomakkeiden kautta. Forssan ammatti-instituutin (Fai) järjestämiin aikuisten perusopetukseen (AIPE) ja tutkintoon valmentavaan koulutukseen (TUV) hakeudutaan suoraan oppilaitoksen verkkosivujen kautta. TyöHämeen työllisyysalueen hankkimiin ja Faktian järjestämiin kotoutumiskoulutuksiin, työvoimakoulutuksiin sekä muihin työllistymistä edistäviin palveluihin hakeudutaan työllisyysalueen kautta.

Kun maahan muuttanut henkilö hakeutuu koulutukseen, hänet ohjataan kielitasotestiin, häntä haastatellaan ja hänelle tehdään alustava opiskelusuunnitelma. Kielitasotestin tulos määrittelee hänelle soveltuvan palvelun tai koulutuksen.

Aikuisten perusopetuksen lukutaitovaihe palvelee luku- ja kirjoitustaidon oppimista ja alkuvaihe kielen oppimista.

Jokaiselle tutkintokoulutuksen aloittavalle maahanmuuttaja-asiakkaalle määritellään tarvittaessa ammatillisen suomen kielen tunteja kerran viikossa. Hänelle järjestetään lisäksi säännöllisesti henkilökohtaisia keskusteluja, joissa arvioidaan myös kielitaidon kehittymistä.

Fokka Säätiössä on käynnissä Monikulttuurisuudesta voimaa työelämään -ESR-hanke, jossa muotoillaan palveluja maahan muuttaneille.

Maahan muuttaneita asiakkaita ohjaavat vastuuopettaja, ammatilliset ohjaajat ja opinto-ohjaajat ja opiskeluihin hakeutumisen neuvontaa ja ohjausta heille antavat opinto-ohjaajat Minna Luoto (minna.luoto@lhkk.fi) ja Miia Ojala (miia.ojala@lhkk.fi).

2. KOTOUTUMISOHJELMA - MONIALAISESTI TOTEUTETTU KOKONAISUUS

Kotoutumislain 45 §:ään on siis kirjattu määräys siitä, että kunnalla on yleis- ja yhteensovittamisvastuu maahanmuuttajien ja kotoutuja-asiakkaiden kotoutumisen edistämisen ja hyvien väestösuhteiden suunnittelusta ja kehittämisestä paikallistasolla. Ko. vastuu konkretisoituu **kotoutumishjelman kokonaisuudessa ja sen toteutuksessa**. Kotoutumishjelma on kunnan järjestämä kotoutumisen alkuvaiheen palvelukokonaisuus, jonka vähimmäissisältö on määritelty laissa. Kotoutumishjelmassa kuvattujen palveluiden tavoitteena on edistää maahanmuuttajan kotoutumista, työllisyyttä tai yrittäjyyttä, osaamista ja työelämävalmiuksia sekä tukea arjen kansalaistaitoja ja osallistumista yhteiskunnalliseen toimintaan.

Kotoutumishjelmaan tulee sisältyä ainakin:

1. kotoutumisen palvelutarpeen ja osaamisen arviointi (laissa osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi)
2. edellisen pohjalta laadittava kotoutumissuunnitelma
3. monikielinen yhteiskuntaorientaatio
4. kotoutumiskoulutus ja siihen sisältyvä kielitaidon päättöttestaus
5. muuta koulutusta ja palveluita, jotka edistävät suomen ja ruotsin kielen osaamista, luku- ja kirjoitustaitoa, yhteiskunta- ja työelämävalmiuksia sekä työllistymistä ja yrittäjyyttä
6. kotoutumishjelman aikaista ohjausta ja neuvontaa

Lisäksi kotoutumishjelmaan on sisällytettävä suunnitelma ohjelman seurannasta ja päivittämisestä.

Työvoimaviranomainen vastaa kotoutumishjelmaan sisältyvien palveluiden järjestämisestä työnhakijana olevalle maahanmuuttajalle ja kotoutuja-asiakkaalle. Kunta vastaa muiden maahanmuuttajien ja kotoutuja-asiakkaiden palveluiden järjestämisestä. Kunnat voivat valita itse, miten ne järjestävät työvoiman ulkopuolella olevien kotoutumishjelmaan sisältyvät palvelut. Kunnat voivat myös yhteistyössä työvoimaviranomaisen kanssa päättää esimerkiksi kunnan vastuiden siirtämisestä työvoimaviranomaisen toteuttamiksi tai kotoutumishjelmaan sisältyvien palvelujen järjestämisestä yhdessä.

Kotoutumishjelma toimii kotoutumisen alkuvaiheen asiakastyön työvälineenä, josta asiakas yhdessä kotoutumisen työntekijän kanssa valitsee palvelut, jotka parhaalla mahdollisella tavalla tukevat kotoutujan yksilöllisiä kotoutumisen tarpeita ja työelämäosallisuutta. Ko. palveluvalinnat ja niihin osallistuminen kirjataan asiakkaan yksilölliseen kotoutumissuunnitelmaan.

Halutessaan kunta voi sisällyttää kotoutumishjelmaan vähimmäissisällön lisäksi tarvelähtöisesti palvelujaan, jotka tukevat esimerkiksi maahan muuttaneiden työ- ja toimintakykyä sekä edistävät heidän hyvinvointiaan ja terveyttään.

Kotoutumishjelmassa on moninaisuus huomioiden tehtävä näkyväksi työnantajayhteistyö sekä yhteistyö kolmannen sektorin ja vapaaehtoistoimintaa edustavien toimijoiden kanssa.

Kunta vastaa kotoutumishjelmaan sisältyvien ja siihen liitettävien kunnan järjestämistä vastuulla olevien palveluiden sisällöstä, johdonmukaisuudesta ja siitä, että ko. palveluja järjestetään kunnassa ilmenevän tarpeen mukaisesti.

Yllä Forssan seudun kuntien kotoutumisohjelman kokonaisuudesta.

2.1 Suomen kielen osaamisen kokonaisvaltaisesta edistämisestä

Suomen kielen oppiminen on avainasemassa kotoutumisprosessissa. Kielen oppiminen lisää vieraskielisen henkilön mahdollisuuksia työllistyä. Tämän hetken hallituksen hallitusohjelmassa korostetaan työllistymisen merkitystä myös suomen kielen oppimisen edistämisessä. Kielen oppimisen ja työskentelyn suhde on siis kaksisuuntainen. Kielen oppiminen edistää omatoimisuutta ja yhteiskuntaan kiinnittymistä.

Vieraskieliset muodostavat suomen kielen taitojensa osalta hyvin moninaisen ryhmän. Muun muassa henkilön opiskeluhistoria vaikuttaa siihen, millaiset lähtökohdat hänellä on uuden kielen opiskeluun. Eri elämäntilanteissa olevilla ihmisillä on erilaiset tarpeet kielenoppimiselle: Tarvitaanko kielitaitoa tällä hetkellä arkisten asioiden hoitamiseen vai onko suunnitelmassa kenties akateemiset opinnot? Sujuvan kielitaidon saavuttaminen ja ylläpitäminen on pitkä prosessi, jota ei käydä pelkästään oppilaitoksissa. On tärkeää, että kielen opiskeluun ja harjoitteluun on tarjolla joustavasti erilaisia vaihtoehtoja, ja Kotouttamon tehtävänä on selvittää, millaisia tarpeita vieraskielisillä milläkin hetkellä on ja miten niihin vastataan.

Suomen kieleen altistumista ja perehtymistä sekä kielen opetusta tarjoavat tahot

Kotouttamon alueella on paljon suomen kielen oppimista edistävää toimintaa niin vapaaehtoisten kuin eri organisaatioiden järjestämänä.

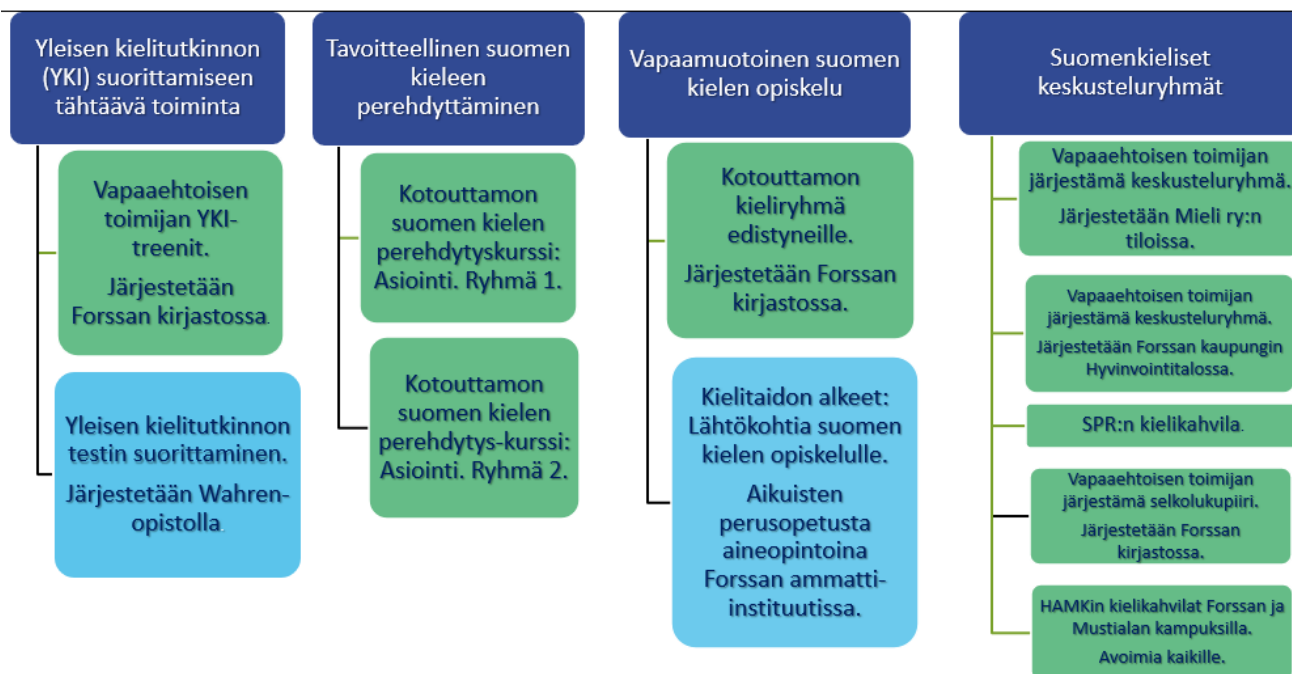
Lounais-Hämeen koulutuskuntayhtymä (LHKK) tuottaa monipuolisesti mahdollisuuksia muodolliseen suomen kielen opiskeluun. Aikuisten perusopetus, kotoutumiskoulutus ja tutkintokoulutukseen valmentava koulutus (TUVA) muodostavat kokonaisuuden, jossa on tarjontaa jokaiseen suomen kielen opiskelun vaiheeseen. Luku- ja kirjoitustaidon opetusta järjestetään aikuisten perusopetuksessa LHKK:ssa.

Opintojen alussa S2-opettajat testaavat vieraskielisen opiskelijan kielitaitoa suunnitellessaan tämän opintopolkua LHKK:ssa. Opintojen päättyessä koulutuskuntayhtymässä selvitetään, mikä on opiskelijan suomen kielen taitotaso. Forssassa Wahren-opistolla järjestään Yleisen kielitutkinnon (YKI) testausta. Vieraskielinen voi käyttää YKI-testin todistusta työhaussa osoituksena kielitaidostaan. YKI-testi on myös yksi esimerkki tavoista, joilla maahan muuttanut voi osoittaa kielitaitonsa, jos hän hakee Suomen kansalaisuutta.

Kotouttamo tarjoaa alueensa kuntien vieraskielisille keskusteluryhmää kerran viikossa. Ryhmä on suunnattu edistyneille kielenoppijoille ja se keskittyy erityisesti kehittämään suomen kielen puhumis- ja ymmärtämistaitoja. Ryhmässä harjoitellaan keskustelutilanteita ja esimerkiksi pelataan sanavarastoa kasvattavia sanapelejä.

Kunta on myös ottanut toimintoihinsa Kotouttamossa kehitetyn kurssin, jossa perehdytään suomen kieleen ja kulttuuriin kohdennetusti elämän eri osa-alueilla. Kurssilla käsitellään suomen kielen alkeita, eikä kurssin järjestäjällä tarvitse olla opettajan pätevyyttä. Kurssia järjestetään usean kerran vuodessa, ja sen teema on 'Asiointi Suomessa'. Kurssi kestää n. 10 viikkoa. Ryhmämuotoista opiskelua on kolmena päivänä, kuusi (6) tuntia viikossa. Kurssi sopii erinomaisesti henkilöille, joilla ei ole taustallaan suomen kielen opintoja, ja jotka esimerkiksi odottavat paikkaa kotoutumiskoulutuksesta tai hakevat työtä. Toinen samaan malliin perustuva, työelämään keskittyvä kurssi suunnitellaan otettavan käyttöön Kotouttamossa vuoden 2026 loppupuolella.

Kotouttamon järjestämät ryhmät ja kurssit ovat maksuttomia. Niistä kerrotaan myös työnantajille, jotta tavoitettaisiin vieraskieliset, jotka ovat työllistyneet heikoin kielitaidoin. Kotouttamo ja monet muutkin toimijat ovat laajentaneet toimintaansa siten, että suomen kielen opiskelu on mahdollista työn ohessa - esimerkiksi Kotouttamon suomen kielen perehdytyskurssia järjestetään myös ilta-aikaan.

Forssassa toimivat suomen kielen ryhmät ja muita toimintoja keväällä 2026. Vihreällä korostetut ovat osallistujille maksuttomia. Päätoimiseen suomen kielen opiskeluun Lounais-Hämeen koulutuskuntayhtymän koulutustarjonnassa on useita vaihtoehtoja

Vapaaehtoisten toimijoiden ryhmät on suunnattu eri kohderyhmille. Niiden lähtökohdat ja tavoitteet poikkeavat julkishallinnon ja koulutusorganisaatioiden tavoiteasetannasta. Vapaaehtoisina suomen kieleen altistamisessa toimii keväällä 2026 muun muassa suomi toisena kielenä (S2) -opettajia. Erilaiset tahot tukevat työtä antamalla tilojaan kielitaidon harjoittamiseen.

Kunta - eli Forssan seudulla Kotouttamo - on vastuussa yhteydenpidosta yhdistyksiin ja muihin vapaaehtoisiin tahoihin, jotka tarjoavat suomen kielen oppimista edistävää toimintaa seudulla. Tällaisia ryhmiä järjestetään muun muassa Forssan Hyvinvointitalolla, joka on järjestöille ilmainen kokoontumispaikka. Kotouttamo toimii tiedonvälittäjänä eri organisaatioiden välillä ja tiedottaa asiakkaita erilaisista suomen kielen opiskelun mahdollisuuksista.

2.2 Osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi sekä kotoutumissuunnitelma - myös monialaisesti

Osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnissa kunta kartoittaa maahanmuuttajan osaamisen sekä valmiudet työllistyä, opiskella ja sopeutua suomalaiseen yhteiskuntaan. Samalla selvitetään, mitä koulutusta ja kotoutumista edistäviä palveluita henkilö tarvitsee ja onko hänellä tarvetta tai halua osallistua järjestöjen, yhdistysten tai yhteisöjen toimintaan.

Arvioinnissa tarkastellaan maahanmuuttajan tavoitteita ja toiveita sekä aiempaa koulutusta, työhistoriaa, kielitaitoa ja työ- ja toimintakykyä. Lisäksi otetaan huomioon muut tekijät, jotka vaikuttavat hänen työllistymiseensä ja kotoutumiseensa. Tarvittaessa maahanmuuttaja voidaan ohjata asiantuntija-arviointeihin ja tutkimuksiin. Kunta aloittaa arvioinnin välittömästi sen jälkeen, kun se saa tiedon maahanmuuttajasta. Kaiken kaikkiaan arvioinnin lähtökohtana ovat maahanmuuttajan kyvykkyudet, oma potentiaali ja kompetenssi.

Kotoutumislain 14 § mukaan kunnan on ”laadittava osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi maahanmuuttajalle, jonka ensimmäisen oleskeluluvan tai oleskelukortin myöntämisestä tai oleskeluoikeuden rekisteröimisestä on kulunut enintään kolme vuotta”.

Maahan muuttanut kuuluu palvelutarpeen arvioinnin kohderyhmään, jos hän

- 1) on työtön työnhakija
- 2) on 2 §:n 3 tai 4 momentissa tarkoitettu henkilö (vrt. on otettu Suomeen erityisellä humanitaarisella perusteella tai kansainvälisten velvoitteiden täyttämiseksi tai kun oleskeluluvan peruste muuttuu tilapäisestä jatkuvaksi)
- 3) saa lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain (1128/1996) 2 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaista lasten kotihoidon tukea
- 4) pyytää arviointia tai hänestä tehdään yhteydenotto palvelutarpeen arvioimiseksi ja hänen arvioidaan sitä tarvitsevan (Kotoutumislain 9 §)
- 5) saa muuten kuin tilapäisesti toimeentulotuesta annetussa laissa tarkoitettua toimeentulotukea
- 6) on 2 §:n 6 momentissa tarkoitettu lapsi tai nuori
- 7) on ihmiskaupan uhri

Kunnan yhteistyötahot monialaisessa yhteistyössä

Monialaiseen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin osallistuu maahan muuttaneen lisäksi useampia eri viranomaisia. Forssan seudun kuntien eli tässä yhteydessä Kotouttamon yhteistyötahoina palvelutarpeen arvioinnissa toimivat Oma Häme ja TyöHäme. Yhteistyötahojen kanssa toteutetaan moniammatillista yhteistyötä, kun kunta arvioi, että maahanmuuttajan kotoutumisen edistäminen edellyttää laaja-alaista tukea ja asiakas hyötyy monien viranomaisten järjestämistä kotoutumispalveluista. TyöHämeen ja Oma Hämeen kanssa on sovittu, että monialaisesti tehty osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi johtaa siihen, että asiakkaalle tehdään myös monialainen kotoutumissuunnitelma. Tästä voidaan poiketa toimijoiden yhteisellä päätöksellä.

Hyvinvointialueen kanssa on keskusteltu monialaisesta yhteistyöstä sosiaalihuoltolain 41 § mukaisesti (1301/2014). Yhteisestä sopimuksesta monialainen kotoutumissuunnitelma laaditaan aina mm. kiintiöpakolaisille, turvapaikan saaneille sekä ihmiskaupan uhreille.

Kansainvälisten työnhakijoiden osalta välttämättömäksi käytännöksi on muodostunut palvelutarpeen arviointi TyöHämeen ja Kotouttamon toimijoiden yhteistyönä. Ko. henkilön palvelutarpeet pyritään selvittämään mahdollisimman varhaisessa vaiheessa asiakkuuden alkaessa ja samassa yhteydessä laaditaan yhteistyössä myös asiakkaan kotoutumissuunnitelma. Ko. yhteistyöprosessin aikana selvitetään muiden kotoutumisen kannalta tärkeiden asioiden lisäksi sosiaali- ja terveyspalveluiden tarpeet, koska nämä tarpeet voivat vaikuttaa myös siihen, mitä palveluita työvoimaviranomainen voi asiakkaalle tarjota. Monialaiseen arviointiin osallistuu Oma Hämeestä aina kotoutumispalveluiden työntekijä. Tarvittaessa arviointiin voidaan ottaa mukaan muidenkin Oma Hämeen palveluiden työntekijöitä.

Kotoutumissuunnitelma - myös monialaisesti

Laki kotoutumisen edistämisestä määrittää kotoutumissuunnitelman osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin pohjalta maahan muuttajalle laadittavaksi yksilölliseksi suunnitelmaksi (Laki kotoutumisen edistämisestä 16 §). Kunnan on laadittava kotoutumissuunnitelma samoin kuin palvelutarvearviokin edellä mainitun lain 14 §:n 1 momentissa tarkoitetulle maahanmuuttajalle, jos tämän arvioidaan mainitussa pykälässä tarkoitetun arvioinnin perusteella sitä tarvitsevan kotoutumisensa edistämiseksi.

Maahan muuttanut laatii yhdessä kunnan kanssa yksilöllisen kotoutumista tukevan kotoutumissuunnitelman. Suunnitelman laadinnan kohderyhmänä ovat työvoiman ulkopuolella olevat maahan muuttaneet sekä laissa 681/2023 määritellyt maahan muuttaneet, joiden on arvioitu osaamisen ja palvelutarpeen arvioinnissa tarvitsevan kotoutumissuunnitelmaa kotoutumisensa tueksi.

Kotoutumissuunnitelmaan kirjataan kotoutuja-asiakkaan yksilöllisten tarpeiden perusteella palvelut ja toimenpiteet, jotka edistävät hänen suomen kielen oppimistaan ja tarjoavat tietoa yhteiskunnasta ja tukevat osaltaan hänen kotoutumistaan Suomeen.

Kotoutumissuunnitelmassa otetaan huomioon osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnissa kartoitetut asiakkaan taidot ja osaaminen sekä mahdolliset yksilölliset tarpeet sekä terveydelliset haasteet. Asiakkaan kunnan kanssa yhteistyössä tehtävän *kotoutumissuunnitelman päätavoitteet voivat olla työllistymiseen tai opiskeluun tukevia toimenpiteitä, mutta myös asiakkaan toimintakyvyn ylläpitämiseen liittyviä toimia.*

Kunnan on seurattava kotoutumissuunnitelman toteutumista. Kotoutumissuunnitelma on tarkistettava kunnan aloitteesta asiakkaan palvelutarpeessa tai elämäntilanteessa tapahtuneiden muutosten yhteydessä tai asiakkaan itsensä pyynnöstä. Kotoutumissuunnitelma on kuitenkin tarkistettava vähintään kuuden kuukauden välein.

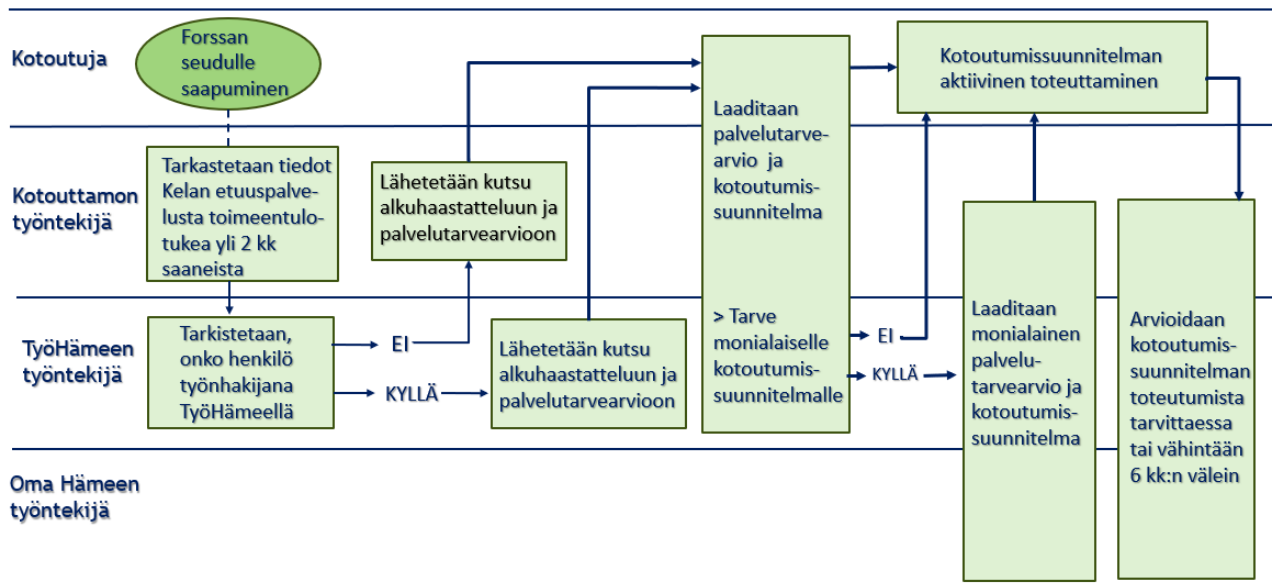
Monialainen kotoutumissuunnitelma laaditaan maahan muuttaneelle, jonka on arvioitu hyötyvän monien eri viranomaisten ja muiden tahojen tarjoamasta tuesta ja palveluista. Monialaisen kotoutumissuunnitelman laatimiseen osallistuvat ao. maahan muuttaneen henkilön kanssa toimijat kunnan kotoutumispalveluista, työllisyysalueelta ja Oma Hämeestä. Kunta tai työllisyysalue kutsuu Oma Hämeen mukaan arviointiin, kun maahan muuttaneen katsotaan hyötyvän laaja-alaisesta tuesta ja monien viranomaisten järjestämistä kotoutumispalveluista.

Monialaisessa kotoutumissuunnitelmassa sovitaan, mihin palveluihin maahan muuttanut osallistuu ja milloin. Suunnitelman avulla varmistetaan, että asiakas saa ensimmäiseksi tukea oman kotoutumisensa kannalta tärkeimpiin asioihin ja että hänen on mahdollista osallistua kaikkiin hänelle suunniteltuihin palveluihin.

Samoin kuin monialaisen palvelutarpeen arvioinnin laatimiseen myös monialaisen kotoutumissuunnitelman laatimiseen osallistuu Oma Hämeestä kotoutumispalveluiden työntekijä ja tarvittaessa mukana on myös muiden hyvinvointialueen palveluiden työntekijöitä.

Monialaisen kotoutumissuunnitelman tarkistamisen ja keston periaatteet ovat samat kuin kotoutumissuunnitelman osalta.

Alla prosessikuvaus palvelutarpeen arvioinnin ja kotoutumissuunnitelman laadinnan prosesseista.

2.3 Neuvonta ja ohjaus

Kuten edellä on kuvattu, neuvonta ja ohjaus ovat palveluja, joita tarjotaan kaikille maahan muuttaneille riippumatta heidän statuksistaan ja maahantulon perusteista. Vaikka ko. palvelut kohdennetaan pääsääntöisesti kotoutumisajalla oleville maahanmuuttajille, ovat ne tarjolla myös maahan tulleen henkilökohtaisen kotoutumisajan päätyttyä.

Neuvonnassa ja ohjauksessa pyritään aina tukemaan maahan muuttaneen omatoimista selviytymistä erilaisissa tilanteissa, joten niissä ei tehdä asioita asiakkaan puolesta.

Neuvonta

Palvelu tukee asiakkaan kotoutumista ja työllistymistä auttamalla tätä ymmärtämään yhteiskunnallisia rakenteita sekä palvelupolkuja. Palvelu tarjoaa henkilökohtaista neuvontaa asiantuntemuksella ja faktisesti, tosiasioihin perustuen. Palvelua tarjotaan myös monialaisesti, mutta neuvonnan järjestäminen on lähtökohtaisesti kunnan eli Kotouttamon vastuulla. Palvelu on maksutonta, helposti saavutettavaa sekä asiakaslähtöistä ja se muuntautuu erilaisissa ympäristöissä toteutettavaksi, jolloin sitä voidaan järjestää useissa eri toimipaikoissa.

Neuvontaa tarjotaan ilman ajanvarausta ja palvelutapahtuma pyritään pitämään lyhyenä. Tarvittaessa asiakas ohjataan saamaan jatkopalvelua. Neuvontapalvelussa voi asioida nimettömästi ja luotettavasti. Palvelu tapahtuu tiloissa, joissa pyritään huomioimaan tietoturva.

Ensisijaisesti palvelussa pyritään käyttämään selkosuomea, mutta Kotouttamon oman henkilökunnan kanssa voi asioida myös englanniksi sekä rajoitettuna aikoina viroksi ja venäjäksi. Tarvittaessa neuvontaa on saatavilla tulkattuna. Jos asiakkaan kanssa tarvitaan tulkkauspalveluita, pyritään tulkkaus toteuttamaan asiakaslähtöisesti sekä kustannustehokkaasti. Tulkkausta on tarjolla pikatulkkauksena ja monilla eri kielillä, joten asiakkaan ei tarvitse odottaa erillistä ajanvarausta saadakseen asiansa selvitettyä.

Neuvonnassa avustetaan asiakkaita erilaisissa arkisissa asioissa, kuten esimerkiksi

Asioinnissa tarvittavien lomakkeiden saavuttamisessa ja niihin vastaamisessa

- avustetaan lomakkeiden sisällön ymmärtämisessä sekä niiden täyttämässä;
terveydenhuollon lomakkeiden kyseessä ollessa aina - ja muulloinkin tarvittaessa - asiakas ohjataan täyttämään lomakkeet asianomaisen asiantuntijatahon palveluihin

Viranomaisasioinnit (esim. Kela, Migri, DVV ja vero)

- avustetaan liitteiden liittämässä hakemuksiin, tulostetaan tarvittaessa materiaaleja, varataan asiointiaikoja
- ei täytetä hakemuksia asiakkaan puolesta, vaan häntä ohjataan ja opastetaan tarvittaessa eteenpäin ja/tai varataan aika ao. asiantuntijalle

Muu neuvonta liittyen

- erilaisiin vapaa-ajan palveluihin ja harrastustoimintaan
- asunnon hakuun ja asumiseen
- kunnan palveluihin (esim. varhaiskasvatus, perusopetus)
- digi-palvelujen käyttöön
- viestintään ja yhteydenpitoon (esim. neuvonta ajanvarauksissa ja yhteydenpidossa vuokranantajaan)

Kotouttamon henkilöstö toteuttaa neuvontaa yhteispalvelupiste Virtaamolla (Säästöpankinkatu 2, 30100 Forssa) kahtena iltapäivänä viikossa. Säännöllisten neuvonta-aikojen lisäksi voidaan erikseen sovitusti tarjota kohdennettua neuvontaa esimerkiksi oleskelulupiin liittyen. Palvelua ei tarjota vuosittain määriteltävinä loma-aikoina.

Neuvontapalvelu edellyttää sitä toteuttavilta laajaa tietämystä kotoutumista edistävästä ja arjen palveluja tuottavista yhteistyötahoista. Yhteistyötahoja ajantasaisen tiedon tuottajina on runsaasti, kuten muun muassa TyöHäme, Oma Häme, Kela, Lounais-Hämeen Koulutuskuntayhtymä, FOKKA-säätiö, Hämeen Ammattikorkeakoulu, Forssan Yhteislyseo, Ohjaamo, Forssan Yrityskehitys OY, kuntien universaalit palvelut, muut viranomaiset, järjestöt sekä yhdistykset.

Ohjaus

Ohjaus on maahan saapumisen alkuvaiheessa maahan muuttaneelle henkilölle suunnattua suunnitelmallista ja järjestelmällistä palvelua, joka tukee tämän arjessa selviytymistä ja jota toteutetaan pääsääntöisesti monialaisesti.

Kiintiöpakolaisille tarjottava henkilökohtainen ja yksityiskohtainen ohjaus todentuu asiakkaan kotona sekä erilaisilla kauppa-, asiointi- ja viranomaiskäynneillä. Ohjauspalvelut ovat ilmaisia asiakkaille ja ohjaus suunnataan asiakkaan tarpeiden mukaisesti.

Ohjauksesta vastaavat yhteistyössä kunnan kotoutumisen palvelut ja Oma Häme, joka vastaa sosiaali- ja terveystieteisiin liittyvästä ohjauksesta. Vastuutahot yhteensovittavat ohjaustoimintansa asiakkaiden arjessa selviytymistä tarkoituksenmukaisesti tukeviksi.

Ohjauspalvelut pyritään toteuttamaan valmentavalla otteella kotoutujan omatoimisuutta tukien. Hyvinvointialue vastaa sosiaali- ja terveystieteisiin liittyvästä ohjauksesta, mutta Kotouttamon työntekijät saattavat asiakkaat tarvittaessa fyysisesti ko. palveluihin.

2.4 Monikielinen yhteiskuntaorientaatio

Laissa kotoutumisen edistämisestä säädetään kunnan vastuusta järjestää kotoutuja-asiakkaille tämän kotoutumista edistävä yhteiskuntaorientaatio osana kotoutumisprosessia. Se on koulutus, jossa maahanmuuttaja saa tietoa ensisijaisesti opetusmuotoisesti suomalaisesta yhteiskunnasta mahdollisuuksien mukaan omalla äidinkielellään tai muulla hyvin osaamallaan kielellä. Orientaation tavoitteena on edistää kotoutumista, työllistymistä ja ymmärrystä suomalaisesta yhteiskunnasta ja sitä on järjestettävä huomioiden kunnassa esiintyvät palvelu- ja kielelliset tarpeet. Orientaation voi toteuttaa kunta tai palveluntuottaja.

Kunnan tai työvoimaviranomaisen on järjestettävä monikielinen yhteiskuntaorientaatio kotoutuja-asiakkaille eli maahan muuttaneille, joilla on voimassa oleva kotoutumissuunnitelma ja joiden kotoutumissuunnitelmassa monikielisestä yhteiskuntaorientaatiosta sovitaan. Palvelun tarjoamisesta vastaa se taho, jonka kanssa/toimesta suunnitelma on laadittu: kunnan kotoutumispalvelut tai työvoimaviranomainen. Asiakkaalle tulee kertoa palvelun velvoittavuudesta. Palvelusta tulee velvoittavaa, kun siihen osallistumisesta sovitaan kotoutumissuunnitelmassa. Viranomainen seuraa suunnitelman toteutumista. Monikielistä

yhteiskuntaorientaatiota voidaan tarjota myös muille maahan muuttaneille, esimerkiksi kansainvälisille opiskelijoille tai työperäisille maahanmuuttajille.

Monikielisen yhteiskuntaorientaation vähimmäissisältö on määritelty valtioneuvoston asetuksella (576/2024), mutta kunta tai työvoimaviranomainen voi halutessaan lisätä koulutukseen muuta sisältöä, esimerkiksi paikallistietoa. Orientaatiossa on annettava opetusta ainakin

1. suomalaisen yhteiskunnan arvoista ja normeista sekä keskeisestä lainsäädännöstä
2. perus- ja ihmisoikeuksista sekä yhdenvertaisuudesta
3. sukupuolten tasa-arvosta ja seksuaalioikeuksista
4. kotoutumisen tavoitteista ja kotoutumista edistävästä palveluista
5. työllisyydestä, yrittäjyydestä ja työmarkkinoista
6. opiskelusta ja opiskelumahdollisuuksista
7. järjestö- ja vapaaehtoistoiminnasta sekä osallisuudesta
8. talouden suunnittelusta ja muusta arjen toimijuuden vahvistamisesta
9. Suomen historiasta ja kulttuurista

Monikielisen orientaation sisältöihin on laadittu valtakunnallinen opetusmateriaali.

Kotouttamossa on valmisteltu velvoittavat sisällöt huomioiva ja paikallistiedoilla täydennetty 70 tunnin kokonaisuus monikielisen yhteiskuntaorientaation toteuttamiseksi. Huomioiden jo toteutuvan merkittävän yhteistoiminnan seudun kuntien kotoutumistyön, työllisyysalueen ja hyvinvointialueen kesken (vrt. palvelutarvearvioiden ja kotoutumissuunnitelmien laadinta velvoittavuutta laajemmin yhdessä) sekä yhteissuunnittelua ja -kehittämistä painottavan toimintakulttuurin kotoutumisen ja asettautumisen edistämiseksi, myös ko. orientaatiokokonaisuus tullaan järjestämään ja toteuttamaan seudulla yhteistyössä. Järjestämisessä tehdään tarpeen mukaan yhteistyötä myös alueen muiden kuntien kanssa.

2.5 Yhteiskunta- ja työelämävalmiuksia, työllistymistä sekä yrittäjyyttä tukeva toiminta

Maahan muuttaneen oman elämän omistajuudelle työllistymisellä on erinomaisen suuri merkitys. Työ tuo elämään merkityksellisyyden tunteen lisäksi mahdollisuuden liittyä yhteisöön ja vastata omasta sekä mahdollisesta perheen toimeentulosta.

Kuntien kotoutumishjelma tukee maahan muuttaneiden ja kansainvälisten asukkaiden työllistymistä ja integraatiota, mikä tuo positiivisia vaikutuksia myös yhteisöön vahvistamalla asettautumista alueelle ja lisäämällä alueen kuntien elinvoimaa.

Kotouttamo-kuntien alueella TyöHämeen työllisyysalue vastaa työvoimaviranomaisena merkittävältä osin kotoutumishjelmaan sisältyvien työllisyyttä, yrittäjyyttä ja työelämävalmiuksia edistävien palvelujen järjestämisestä työnhakijana oleville maahan muuttaneille kotoutuja-asiakkaille.

TyöHämeen toimintaa ohjaavat periaatteet, joissa etsitään ratkaisuja alueen työnantajien menestymiseen siten, että ne tukevat työllistymistä, yrittäjyyttä, kansainvälistä rekrytointia sekä työelämän monimuotoistumista.

TyöHämeen toimintamalli perustuu tiiviiseen yhteistyöhön ja yhteensovitettavien palvelujen kehittämiseen elinvoiman lisäämiseksi TyöHämeen, alueen kuntien, työnantajien ja yrittäjien, hyvinvointialueen, koulutuksen järjestäjien sekä muiden toimijoiden kanssa. Ammatillisuuteen pohjautuva avoin ja verkostomainen työtapa on TyöHämeen toimintakulttuurin peruslähtökohta.

Ensimmäisenä toimintavuotenaan TyöHäme eteni edellä kuvattua toimintakulttuuria hyödyntämällä kohti asetettuja tavoitteita muun muassa

- toteuttamalla tuloksekasta yhteistyötä Kotouttamo-yksikön toimijoiden kanssa kotoutumisen tarpeen arvioinnissa ja kotoutumissuunnitelmien laadinnassa, kotoutumisvalmennuksissa sekä suomen kieleen altistamisessa ja perehdytyksissä
- edistämällä työelämävalmiuksia vahvistavan opetuksen integroimista kotoutumiskoulutukseen
- rakentamalla työnantajayhteyksiä

Kotouttamo-kuntien tulevalle Kotoutumishjelma 2026-2029:n ohjelmakaudelle TyöHäme tuo työvoimaviranomaisen professionsa myötä maahan muuttaneiden työllisyyden edistämiseen

1. **nopeamman polun työelämään** laatimalla kotoutumissuunnitelmat heti maahanmuuton alkuvaiheessa, rakentamalla joustavan ja työhön tähtäävän polutuksen kotokoulutukseen, yhteensovittamalla työn ja palvelut kaikille ko. asiakaskohderyhmään kuuluville sekä toimimalla siten, että kaikki toiminta tähtää nopeampaan työllistymiseen
2. **osaltaan työelämävalmiuksien vahvistamisen** muun muassa työhön liitettävällä kielivalmennuksella, kielitietoisella perehdytyksellä, työn räätälöinnillä sekä tukemalla osaltaan kestävän kehityksen osaamista
3. **työnantajayhteistyötä ja rekrytointitukea** tarjoamalla työnantajille neuvontaa maahan muuttaneiden palkkaamisesta ja kielitietoisesta perehdytyksestä sekä suuntaamalla osaltaan resursseja yhteistyöhön, jolla rakennetaan ennakoivasti työvoimatarpeeseen vastaavia koulutuksia

TyöHämeellä on merkittävä rooli työllistymisen tukemisen ohella myös maahan muuttaneiden kokonaisvaltaisessa kotoutumisessa ja yhteisöön liittymisessä työllisyysalueen vastatessa Kotouttamo-kuntien maahan muuttaneiden työnhakijoiden kotoutumiskoulutuksen järjestämisestä osana lakisääteisiä työvoimapalveluja.

Koko työllisyysaluetta koskien TyöHäme on ohjelmakaudella 2026-2029 mukana kehittämässä työllisyyspalveluiden kokonaisuutta kuntakohtaisten kokeilujen ja monialaisten pilottien toteutuksen kautta. Lisäksi TyöHäme osallistuu valtakunnallisiin ja alueellisiin verkostoihin (mm. KEHA-keskuksen sparraukset, Ohjaamo-verkosto), joissa kehitetään hyviä käytäntöjä monialaiseen työhön ja kotoutumistoimintaan. Osaamisen jakamisella oman työllisyysalueen sisällä sekä useiden työllisyysalueiden kesken hyödynnetään olemassa olevat resurssit taloudellisesti ja vaikuttavasti.

Ohjelmakauden keskeiset kotoutumisen edistämisen käytännön toimet TyöHämeessä

Asiakaspalvelu

Verkossa tarjottavien palvelujen lisäksi TyöHämeen asiakkaiden lähipalvelupisteinä Kotouttamo-kuntien alueella toimivat Forssassa Helmi-palvelupiste ja monialainen yhteispalvelupiste Virtaamo. Lisäksi Jokioisten, Tammelan ja Ypäjän kunnissa asiakaspalvelua järjestetään tarpeen mukaan.

Forssan toimipisteissä ja verkossa TyöHäme tarjoaa mm.:

- työllistymiseen liittyvää kansainvälisten asiakkaiden neuvontaa ja ohjausta (monikielinen ohjaus, CV- ja työhakemusapu, koulutus- ja urapolkuohjaus)
- käytännön apua ja ohjausta työn hakemiseen
- ohjausta koulutukseen ja kotoutumiseen liittyvissä asioissa
- kansainvälisten asukkaiden yritysneuvontaa

Monialaiset kotoutumissuunnitelmat

Työvoimapalvelujen piirissä oleville maahan muuttaneille laaditaan kotoutumissuunnitelma, jossa sovitaan asiakkaan osallistumisesta kotoutumispalveluihin ja joka sisältää yksilölliset tavoitteet esimerkiksi työnhakijan suomen kielen oppimiselle, työelämävalmiuksien kehittämiseksi ja mahdollisille sosiaalipalvelujen hankinnalle. Kotouttamo-kunnissa ko. suunnitelma laaditaan yhteistyössä TyöHämeen ja Kotouttamon työntekijöiden kanssa. Hyvinvointialue osallistuu suunnitelman laatimiseen, jos asiakkaan osalta tarvitaan sote-palvelujen yhteensovittamista.

TyöHäme koordinoi työvoimapalvelujen piirissä olevien kotoutumissuunnitelmien toteutusta Kotouttamo-kuntien alueella ja varmistaa, että ne linkittyvät työllistymisen monialaiseen suunnitelmaan.

Kaikessa TyöHämeen toiminnassa painotetaan saavutettavuutta ja monikielisyyttä. Käytännössä tämä tarkoittaa palvelusisältöjen tarjoamista useilla kielillä, tarvittaessa tulkkia hyödyntäen. Tavoitteena on, että kansainvälisillä asiakkailla on mahdollisuus ymmärtää työnhakuun liittyvien ohjeistusten ja toimintamallien lisäksi työnteon merkitys suomalaisessa yhteiskunnassa - joka puolestaan mahdollistaa suomalaisen työelämän pelisääntöjen omaksumisen. Saavutettavuutta tukee digitaalisten alustojen hyödyntäminen asiakasviestinnässä (esim. Tavata-alusta), jolloin työnhakijat voivat tutustua palveluihin ja koulutuksiin aina ajantasaisin sisällöin omalla kielellään.

Viranomais- yms. yhteistyö

Kuten edellä on jo kuvattu, TyöHämeen organisaation toimintakulttuuriin ja toimintatapoihin liittyen tavoitteellinen viranomais- ja muu yhteistyö on oleellinen osa työllisyysalueen arkea. Nykylainsäädännön mukaisen toiminnan osalta alkavan ohjelmakauden alussa keskeisiä yhteistyöprosesseja, joissa TyöHäme on päävastuullinen toimija, ovat esimerkiksi

- työvoimapalvelujen piirissä olevien kansainvälisten työnhakijoiden palvelutarpeen arviointien ja kotoutumissuunnitelmien toteuttaminen yhdessä Kotouttamon ja tarvittaessa Oma Hämeen työntekijöiden kanssa sekä
- kuukausittain palvelujen ulkopuolella oleville kv-työnhakijoille kohdennettavien työkykyä ylläpitävien ja edistävien valmennusjaksojen toteuttaminen samoin yhdessä Kotouttamon toimijan kanssa.

Em. esimerkit liittyvät yhteiskehittämisen tuloksena syntyneeseen Strateginen vuosikello - pilottiin ja siinä kuvattuun työllisyysalueen ja kuntien monialaiseen työn kehittämiseen ja palvelujen toteuttamiseen.

TyöHäme osallistuu myös osatoteuttajana vastaaviin usean toimijan vastuulla oleviin lakisääteisiin tehtäviin, joissa vastuuviranomaisena toimii toinen taho. Tällainen yhteisprosessi on esimerkiksi monikielinen yhteiskuntaorientaatio, jonka Kotouttamon vastaamaan kokonaisuuden toteutukseen TyöHäme liittyy.

Jo toteutettavien yhteistyöprosessien lisäksi TyöHäme sitoutuu Kotoutumishjelma 2026-2029:n toteutumisesta edistäänsä rakentamaan kuntien, hyvinvointialueen ja koulutuksen järjestäjien sekä muiden kotoutumishjelman toteutukseen osallistuvien toimijoiden kanssa kestäviä yhteistyökäytäntöjä ja toimintamalleja kotoutumisen ja työllistymisen edistämiseksi.

Ymmärrys maahan muuttaneiden osaamisen ja kapasiteetin keskeisestä merkityksestä alueellisen ja paikallisen elinvoiman kehittämisessä sekä käsitys hyvien väestösuhteiden tärkeydestä yhteisöllisyyden muodostumisessa vaikuttavat nekin ohjelmakaudella TyöHämeen toimintaan. Vielä osin määrittelemättöminä toteutuksina Kotoutumishjelma 2026-2029:n ohjelmakaudella työllisyysalue tulee työvoimaviranomaisena osaltaan olemaan mukana kaksisuuntaisen kotoutumisen edistämässä sekä työnantajien toimintaedellytysten tukemisessa.

2.6 Muut kunnan vastuulla olevat kotoutumista tukevat palvelut

Kunnan yksi merkittävimmistä olemassaolon oikeutuksista ja toiminnan tavoitteista on lisätä asukkaidensa hyvinvointia. Hyvinvoinnin käsitettä voidaan tarkastella joko yhteisön tai yksilön tulokulmasta. Yhteisötason hyvinvointia tarkastellessa huomio kohdistetaan esimerkiksi elinoloihin, työllisyyteen ja toimeentuloon. Yksilön hyvinvointia edistettäessä taas huomioidaan hyvinvoinnin osatekijöinä muassa sosiaaliset suhteet, itsensä toteuttaminen, koettu osallisuus ja sosiaalinen pääoma.

Kunnan elinvoimaa ylläpidettäessä ja kehitettäessä sekä kotoutumista edistettäessä yhdistyvät käytännössä nuo molemmat näkökulmat ja molempien näkökulmien osatekijät - kotoutumisen edistäminen onkin kunnassa yksi merkittävä elinvoima- ja hyvinvointityön käytännön toteutus.

Kunnan kotoutumisen edistämisen palvelukokonaisuus keskittyy kotoutumisprosessin alkuvaiheisiin ja luo pohjan kotoutumiselle. Kotoutumisen asiantuntijapalvelu ei kuitenkaan yksin riitä, vaan esimerkiksi maahan muuttajan kokemukseen yhteisön vastaanottavuudesta, kuulluksi tulemisesta ja yhteisöön kuulumisesta tarvitaan myös kunnan muita palveluja. Kunnan muiden palvelujen rooli kotoutumisen edistämässä onkin erinomaisen merkittävä.

Asiakkaiden tarpeiden tyydyttämisen yleisinä lähtökohtina kuntien palveluissa ovat muun muassa ymmärrys asiakkaiden monimuotoisuudesta ja tavoite kohdella kaikkia asiakkaita yhdenvertaisesti. Em. ymmärrys ja viime vuosina lisääntynyt asiakkaiden monimuotoistuminen on johtanut Kotouttamo-kuntien muissa palveluissa totuttujen käytänteiden ja toimintaprosessien kehittämiseen myös maahanmuuttaja-asiakkaiden huomioimisen osalta.

Kotouttamon henkilöstö tukee suunnitelmallisesti kunnan muissa palveluissa toimivia maahan muuttaneiden asiakkaiden kohtaamisessa ja teemaan liittyvän osaamispääoman kasvattamisessa.

Tämän asiakirjan liitteenä on kotoutumisen edistämisen tulokulmasta koottuja kuntakohtaisia palvelukuvauksia kuntien muista palveluista. Kuvauksia tullaan täydentämään ja tarkentamaan tarpeen mukaan ja niiden päivittämisestä vastaavat niiden laatijat.

2.7 Järjestöt ja yhteisöt kotoutumista tukemassa

Aivan kuten seudulla vaikuttavat ja osaltaan kotoutumista edistävät Kotouttamon yhteistyöviranomaiset ja koulutuksen järjestäjät, myös kunnissa toimivat järjestöt ja yhteisöt ovat merkittäviä maahan muuttaneiden kotoutumisprosessin tukijoita. Ne luovat toiminnallaan eri-ikäisille maahan muuttaneille monenlaisia mahdollisuuksia harrastaa, oppia suomen kieltä paineettomasti arjen toimintojen yhteydessä, kiinnittyä yhteisöihin ja toimia niiden täysivaltaisina jäseninä. Järjestöt ja yhteisöt tukevatkin maahan muuttaneiden kotoutumista yhteistyössä Kotouttamon toimijoiden kanssa muun muassa:

- tarjoamalla matalan kynnyksen toimintaa (kielikerhot, harrastusryhmät, kohtaamispaikat)
- tarjoamalla omankielistä tukea
- järjestämällä vertaistoimintaa ja arjen apua
- välittämällä viranomaisille tärkeää tietoa yhteisöjen tarpeista

Maahan muuttajat eivät ole 3. sektorille ainoastaan toiminnan kohteita, vaan myös aktiivisia toimijoita ja osaltaan järjestötoiminnan toimintakulttuurin kehittämisen mahdollistajia. Järjestö- yms. yhteisöllisessä toiminnassa erilaisista taustoista tulevien asukkaiden vapaamuotoinen kohtaaminen, yhteinen tekeminen ja vuorovaikutus rakentavat positiivisia väestösuhteita ja rikastavat kotoutumista edistäviä toimia merkittävästi.

Syksyllä 2025 perustettiin Forssan seudun Yhteisöverkosto. Verkoston toiminnassa yhdistyy 2020-luvulla toimineiden MOVAKO-verkoston (vrt. seudulla vapaa-ajantoimintaa tarjoavien organisaatioiden, järjestöjen ja yhteisöjen muodostama verkosto) ja Väestösuhdeverkoston toiminta. Yhteisöverkoston tavoitteena on edistää seudun asukkaiden kokemaa yhteisöllisyyttä, lujittaa ja laajentaa keskinäistä yhteistyötä kotoutumisen ja asettautumisen tukemisessa sekä organisoida toimintaa, joka edistää hyviä väestösuhteita. Käytännössä verkosto pitää yllä hyvien väestösuhteiden ja kaksisuuntaisen kotoutumisen teemaa, etsii uusia mahdollisuuksia keskinäiseen yhteistyöhön, viestii ajankohtaisista kotoutumisen edistämiseen liittyvistä asioista ja mahdollisuuksien mukaan järjestää yhteistyössä yhteisöllisyyttä edistäviä tapahtumia ja tilaisuuksia.

Forssan seudun yhteisöverkostoon on kutsuttu laajasti mukaan kotoutumisen edistämiseen osaltaan osallistuvia julkishallinnon organisaatioita sekä 3. sektorin toimijoita, kuten esimerkiksi vapaa-ajan harrastus- ja liikuntajärjestöjä, eläkeläisjärjestöjä, uskonnollisia yhteisöjä ja mielen hyvinvoinnin asiantuntijajärjestöjä. Verkostossa kaikki osallistujat ovat tasavertaisia toimijoita ja jokaisen asiantuntemuksen jakaminen on arvokasta niin verkoston toiminnalle, kuin osallistujien keskinäiselle yhteistyölle. Yhteisöverkoston koolle kutsujina toimivat Forssan kaupungin Hyvinvointi ja kehitys -palvelualueen, Hämeen

ammattikorkeakoulun Forssan yksikön sekä FOKKA-säätiön toimijat. Verkosto kokoontuu kahdesta neljään kertaan vuodessa.

Kotouttamon työntekijät toimivat yhteistyössä paikallisten järjestötoimijoiden ohella myös sellaisten valtakunnallisten järjestöjen kanssa, joiden asiantuntemus ja toiminta kohdistuu maahan muuttaneisiin. Tukea kuntien kotoutumisen edistämiseen saadaan muun muassa Pakolaisneuvonnalta (vrt. konsultaatio, materiaalit, ohjaukset, infot), Vammaisten ja pitkäaikaissairaiden maahanmuuttajien tukikeskus Hilma ry:ltä (vrt. asiakastapaamiset etänä, infotilaisuudet), Turvapaikanhakijoiden tuki ry:ltä (vrt. konsultaatio, neuvonta), Suomen Pakolaisapu ry:ltä (vrt. konsultaatio, materiaalit, ohjaukset, infot), Familia ry:ltä (vrt. toiminnan tiedottamista yhteistyökumppaneille, infojen suunnittelua liittyen lasten kasvatukseen), Moniheli ry:ltä (vrt. infot) ja Monika-Naiset liitto ry:ltä (vrt. konsultaatio, ohjaus).

Tämän asiakirjan liitteenä on lista seudulla toimivista järjestöistä. Listaa tullaan tarkentamaan ja täydentämään Kotouttamon ja Forssan kaupungin hyvinvointityön toimesta vuosittain.

3. TAVOITTEISTA TULEVAAN

Tämän ohjelma-asiakirjan tavoitteena on kuvata Forssan seudun kotoutumisen edistämisen periaatteita ja toteuttamisen kokonaisuutta sekä tukea arjessa kotoutumisen ekosysteemissä toimivia tahoja. Yhteinen ymmärrys siitä, mitä kotoutumisen edistämisellä tavoitellaan ja mitkä ovat merkittävimmät teemat ko. työn keskiössä, auttavat monialaisia toimijoita tarvittavilta osin yhtäläisen toimintakulttuurin rakentamiseen sekä yhteisten toiminta- ja palveluprosessien kehittämiseen. Forssan seudun kotoutumishjelma 2026-2029 on kuvaus seudun kotoutumisen edistämisen tilanteesta tällä hetkellä, mutta koska normiohjauksen ja toimintaympäristön muutokset vaikuttavat merkittävästi työn tavoitteisiin ja sisältöihin, on tämä asiakirja ns. kehittyvä asiakirja, jonka sisältöjä tulee tarkastella säännöllisesti myös suunnitelmakauden aikana. Ensisijaisesti vastuu em. tarkasteluun on Kotouttamo-kuntien edustajilla ja Kotouttamon toimijoilla, mutta yhteistyöfoorumina myös Kotouttamon ohjausryhmällä on ko. arviointitoiminnassa merkittävä rooli.

3.1 Kotoutumisen edistämisen fokukseen suunnitelmakaudella vaikuttavat elementit

Kotoutumisen edistämisen tarpeen muutosvoimina toimivat globaalit kriisit sekä yksilöiden elämänvalinnat. Suomen valtio vaikuttaa lainsäädännöllä eri statuksilla pyrkivien mahdollisuuksiin asettua maahan. Valtion normi- ja informaatio-ohjaus ovatkin merkittävän Forssan seudulle kohdistuvan maahan muuton volyyymiin vaikuttava tekijä.

Seudullisesti tarpeet ja motivaatio kotoutumisen edistämisen kokonaisuuden tarkasteluun kumpuavat em. ohjauksen ja toimintaympäristön muutosten tarkastelun lisäksi elinvoimapolitiikan toteuttamisesta sekä monialaisen yhteistyön laadun parantamisesta. Kuntien kotoutumispalveluiden tulee suunnitelmakaudellakin vastata roolinsa mukaisesti joustavasti esiintyviin kotoutumisen edistämisen palvelutarpeisiin. Tavoiteltaessa aina vain paremmin kohdentuvia laadukkaita kotoutumispalveluja on kuitenkin talouden hallinnan onnistumiseksi rohkeasti tarkasteltava erilaisia mahdollisesti nykyisestä poikkeavia toimijarooleja sekä vastuiden kohdentamista.

Ohjelmakaudella Kotouttamo-kunnissa toteutettavaan kotoutumisen edistämiseen vaikuttavat siis palvelutarve, ohjausjärjestelmän vaateet, kuntien elinvoimapolitiittiset linjaukset, toimintaan osallistuvien organisaatioiden ja osapuolten keskinäisen yhteistyön kokonaisvaltaisuus sekä talouden reunaehdot. Seuraavassa kappaleessa on kuvattu työalueita, joihin seudun kuntien ja ao. yhteistyötoimijoiden toimesta erityisesti suunnitelmakaudella keskitytään.

3.2 Huomiota vaativat työalueet sekä yhteistyön kohdentuminen

Optimaalisesti kaksisuuntaista kotoutumista edistääkseen Forssan seudun kunnat sekä muut ko. toimintaan osallistuvat yhteistyötahot sitoutuvat organisaatiossaan

- kunnioittamaan moninaisuutta
- edistämään arkiympäristöjen saavutettavuutta myös maahan muuttaneiden osalta
- huomioimaan palveluissaan asukkaiden ja asiakkaiden monimuotoisuuden

Toimintaympäristön analyysiin ja pohdintaan erilaisista tulevaisuuden skenaarioista perustuen Kotouttamon ohjausryhmässä edustettuna olevat tahot kohdentavat huomionsa Forssan seudun Kotoutumisohjelma 2026-2029 ohjelmakaudella seuraaviin kotoutumisen edistämisen kehittämisalueisiin

- **Asettautumisen tarkastelu elinvoimatekijänä sekä kansainvälisen työvoiman laaja-alainen tukeminen**
- **Resurssien kohdentamisen ja palvelujen nykyisten järjestämistapojen tarkastelu sekä suunnitelmallinen tiedolla johtaminen**
- **Monialaisten toiminta- ja palveluprosessien edelleen toteuttaminen ja kehittäminen yhteistyössä**
- **Yhteisöllisyyden ja hyvien väestösuhteiden huomiointi organisaatioiden toiminnoissa ja palveluissa**

Tavoitteita ja toimenpiteitä kehittämisalueiden osalta ei ole määritelty, vaan ne laaditaan tarpeen mukaan ohjelmakauden aikana käytävissä yhteisissä dialogeissa. Kaikki toimijat osallistuvat em. kehittämisalueiden tarkasteluun sekä niistä mahdollisesti johdettaviin toimenpiteisiin roolinsa mukaisesti ja asiantuntemustaan jakaen. Päävastuullisena toimijana niiden huomioimisessa ja koordinoinnissa on Kotouttamo eli seudun kunnat.

3.3 Kotoutumisohjelman arvioinnista

Jatkuvan kehittämisen periaatteen mukaisesti tämän kotoutumisohjelman sisältöjä sekä edellä kuvattujen kehittämisalueiden arviointia toteutetaan suunnitelmallisesti

1. **Kotouttamon toimijoiden itsearviointina puolivuositain, ensimmäisen arvioinnin toteutuessa joulukuussa 2026**
2. **Kotouttamo-kuntien kuntaedustajien tapaamisissa, joissa ensisijainen arviointi kohdistuu toiminnan tuloksellisuuteen ja taloudellisen tuloksen parantamiseen**
3. **Kotouttamon ohjausryhmässä, jossa jokaisen kokouksen yhteydessä tarkastellaan yksittäisten toimijoiden sekä yhteisten toiminta- ja palveluprosessien toteutumista sekä suunnitelmakauden kehittämisalueiden valmistelua/toteuttamista**
4. **Ohjelma-arviointina suunnitelmakauden viimeisen vuoden keväällä (vrt. kevät 2029). Tähän arviointiin kutsutaan mukaan maahan muuttaneita ja kotoutumisprosessissa olleita, järjestöjen ja yhteisöjen edustajia ja kuntien muissa palveluissa toimivia. Lisäksi yhteisöllisyyden edistäminen ja kaksisuuntainen kotoutuminen huomioiden arviointiin pyydetään mukaan seudun asukkaita yleisesti. Ko. arviointi voidaan toteuttaa useana osatoteutuksena. Ohjelma-arvioinnin muodoista ja kanavista päätetään ennen ko. arviointien toteutusta erillisen arviointisuunnitelman pohjalta.**